

HOTĂRÎRE

cu privire la aprobarea Concepției infrastructurii calității în Republica Moldova
Nr. 859 adoptat: 31.07.2006 în vigoare:
(Monitorul Oficial nr 134 din: 25.09.2006 articolul: 987)

În conformitate cu angajamentele asumate de Republica Moldova față de Organizația Mondială a Comerțului și ținând cont de necesitatea armonizării legislației naționale cu cerințele Uniunii Europene, precum și întru asigurarea unui nivel adecvat al calității produselor autohtone, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă:

Concepția infrastructurii calității în Republica Moldova, conform anexei nr.1;
Planul de acțiuni concrete pentru implementarea Concepției infrastructurii calității în Republica Moldova, conform anexei nr.2.

2. Organele centrale de specialitate ale administrației publice, responsabile de elaborarea reglementărilor tehnice:

vor elabora, în termen de 2 luni, propriile planuri de implementare a concepției nominalizate, cu specificarea obiectivelor, acțiunilor și termenelor de implementare; vor asigura implementarea prevederilor concepției sus-menționate.

3. Ministerul Sănătății și Protecției Sociale, în comun cu Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, va elabora și va prezenta Guvernului spre aprobare, până la 1 octombrie 2006, Strategia inofensivității produselor alimentare.

4. Controlul asupra executării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Economiei și Comerțului.

Prim-ministru

Vasile TARLEV

Contrasemnează:

Prim-viceprim-ministru

Zinaida Greceanii

Ministrul economiei și comerțului

Valeriu Lazăr

Ministrul industriei și infrastructurii

Vladimir Antosii

Ministrul sănătății și protecției sociale

Ion Ababii

Ministrul agriculturii și industriei alimentare

Anatolie Gorodenco

Ministrul finanțelor

Mihail Pop

Nr. 859. Chișinău, 31 iulie 2006.

Anexa nr.1
la Hotărîrea Guvernului nr. 859
din 31 iulie 2006

CONCEPȚIA INFRASTRUCTURII CALITĂȚII ÎN REPUBLICA MOLDOVA

1. IMPORTANȚA STRATEGICĂ A SISTEMULUI MSTQ

Dinamica evoluției economice mondiale, precum și importanța procesului de globalizare condiționează, în mod inevitabil, necesitatea armonizării sistemelor de reglementare și a infrastructurii aferente, întru promovarea producției și comerțului la nivel global. Or, apartenența Republicii Moldova la țările care s-au angajat să implementeze și să respecte practicile OMC și ale UE în ceea ce privește comerțul internațional impune și o revizuire a sistemului propriu MSTQ (din engleză Metrology, Standardization, Testing and Quality-Metrologie, Standardizare și Calitate/Acreditare), care reprezintă unul dintre pilonii de bază ai funcționalității relațiilor comerciale. Principiul liberei circulații a bunurilor necesită elaborarea unui cadru legislativ-normativ coerent care ar asigura eliminarea barierelor de limitare a comerțului, nu doar a celor ce țin de tarife și de restricționare cantitativă, dar a tuturor acțiunilor cu efecte similare, în special a celor ce țin de infrastructura calității, prin stabilirea unui sistem de evaluare a calității eficient, competent, sigur și avînd la bază definirea clară a principiilor fundamentale. Crearea unui mediu favorabil și a premiselor adecvate pentru atingerea performanțelor în ceea ce privește calitatea produselor implică inerent promovarea unei culturi avansate europene în această ordine de idei.

Un sistem eficient de reglementare în domeniul vizat este necesar pentru protecția consumătorilor și a statului, pe de o parte, și pentru evitarea impunerii unor restricții și bariere inutile în desfășurarea activității antreprenoriale, pe de altă

parte, axiomatică fiind, în acest sens, existența a două elemente fundamentale: reguli și monitorizări excelente.

Optimizarea reglementărilor tehnice depinde foarte mult de infrastructura calității, ale cărei elemente-cheie sînt următoarele: standardizarea (pentru reguli), inspecția și acreditarea (pentru monitorizare), certificarea (pentru atestarea conformității sau neconformității) și încercările (pentru verificarea parametrilor în condiții de laborator). Sistemul ce întrunește toate aceste elemente este numit pe scurt sistemul MSTQ.

În multe țări sistemele avansate de măsurări reprezintă una din forțele motrice pentru dezvoltarea industriei, iar multiplele oportunități de testare se utilizează pentru fabricarea noilor produse. Un sistem MSTQ eficient contribuie, de asemenea, la dezvoltarea sectorului de producere a echipamentului de măsurare. Serviciile ce țin de măsurare constituie cca 8% din PIB în orice țară dezvoltată sau în curs de dezvoltare.

În vederea creării unor condiții favorabile pentru reprezentanții mediului antreprenorial și ai administrației publice în ceea ce privește îmbunătățirea calității produselor, este necesară promovarea unei culturi europene avansate prin elaborarea metodologiilor tehnice, dezvoltarea resurselor de muncă și a industriei, inclusiv prin implicarea cercetărilor din sfera științei și inovării.

Actualmente, cînd globalizarea pe plan mondial devine tot mai persistentă, toate țările industriale urmează să armonizeze sistemele sale de reglementare și infrastructura calității, în scopul dezvoltării producției și comerțului. Moldova s-a angajat, de asemenea, să aplice practicile OMC și ale Uniunii Europene în domeniul vizat. Sistemul MSTQ, existent în Moldova, nu este pe deplin compatibil cu sistemul internațional.

Perfecționarea sistemului necesită investiții majore în bunuri imobile, echipament și dezvoltarea resurselor umane, precum și în reorganizarea instituțiilor existente și modificarea actelor legislative privind MSTQ. Infrastructura îmbunătățită impune, la rîndul ei, o dezvoltare conceptual nouă a reglementărilor tehnice și a sistemelor de protecție a consumatorilor. Luînd în considerare situația actuală, se simte necesitatea imperioasă a unei finanțări considerabile din partea organismelor internaționale.

Propunerile și măsurile care vor fi elaborate în conformitate cu prezenta Concepție, vor lua în considerare, în primul rînd, interesele producătorilor autohtoni și, pe cît posibil, vor exclude barierele ce apar în calea promovării mărfurilor autohtone pe piața națională.

2. STAREA ACTUALĂ A SISTEMULUI MSTQ

2.1. În domeniul standardizării și reglementărilor tehnice

2.1.1. Cadrul legal

Legea nr. 590-XIII din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr.11-12, art.116), care stabilește bazele juridice, sociale, economice și organizatorice ale activității de standardizare în Republica Moldova, descrie Sistemul Național de Standardizare, prevede controlul și supravegherea de stat a respectării prevederilor documentelor normative ce țin de standardizare.

Legea nr. 866-XIV din 10 martie 2000 privind barierele tehnice în calea comerțului (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.65-67, art.462), care stabilește reguli a căror respectare, în procesul de elaborare, adoptare și aplicare a reglementărilor tehnice, a standardelor și a procedurilor de evaluare a conformității, nu creează dificultăți la circuitul liber al produselor pe piața națională și cea mondială, asigurînd, totodată, protecția pieței naționale de produse periculoase, falsificate și de calitate inferioară, inclusiv de import.

Legea nr. 186-XV din 24 aprilie 2003 cu privire la evaluarea conformității produselor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.141-145, art.566), care stabilește cadrul legal pentru evaluarea conformității produselor, în scopul asigurării securității naționale, evitării fraudelor, apărării drepturilor, protecției vieții, eredității, sănătății și bunurilor consumatorilor, protecției mediului. Domeniul legii cuprinde toate produsele plasate pe piață și/sau utilizate în Republica Moldova.

Hotărîrea Guvernului nr.702 din 4 iunie 2002 "Privind trecerea la standardizarea voluntară" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr.74, art.796). Prin hotărîrea în cauză a fost aprobată lista autorităților administrării publice centrale abilitate cu dreptul de a stabili condiții obligatorii pentru produse, procese, servicii, pe domenii de activitate, responsabile de elaborarea reglementărilor

tehnice, a fost instituită Comisia interdepartamentală de supraveghere a procesului de conversiune a standardelor obligatorii în reglementări tehnice și standarde voluntare și aprobată componența ei nominală.

Hotărîrea Guvernului nr.873 din 30 iulie 2004 "Cu privire la aprobarea Programului național de elaborare a reglementărilor tehnice" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.132-137, art.1046). Prin această hotărîre au fost stipulate 103 reglementări tehnice care necesită a fi elaborate pînă în anul 2007.

2.1.2. Cadrul instituțional

Activitatea de reglementare tehnică în Republica Moldova se desfășoară de către organele centrale de specialitate ale administrației publice, conform competențelor stabilite prin Hotărîrea Guvernului nr.702 din 4 iunie 2002 "Privind trecerea la standardizarea voluntară" și Hotărîrea Guvernului nr.873 din 30 iulie 2004 "Cu privire la aprobarea Programului național de elaborare a reglementărilor tehnice", precum și prin regulamentele proprii de activitate, aprobate de Guvern.

Activitățile în domeniul standardizării naționale sînt desfășurate de către:

Serviciul Standardizare și Metrologie - Organismul Național de Standardizare;

Institutul Național de Standardizare și Metrologie;

comitetele tehnice naționale pentru standardizare, în componența cărora intră reprezentanți ai instituțiilor interesate;

subdiviziunile (serviciile) de standardizare ale organelor centrale de specialitate ale administrației publice și ale agenților economici.

Administrarea și coordonarea activității de standardizare, colaborarea cu organele centrale de specialitate ale administrației publice, asociațiile obștești, comitetele tehnice de standardizare și agenții economici, participarea la activitatea de standardizare internațională și regională sînt exercitate de către Organismul Național de Standardizare. La momentul actual, conform Legii Republicii Moldova nr.590-XIII din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare, funcțiile Organismului Național de Standardizare sînt delegate Serviciului Standardizare și Metrologie.

Unele funcții ale Serviciului Standardizare și Metrologie, care este organ central de specialitate al administrației publice și nu are dreptul de a presta servicii cu plată, sînt delegate Institutului Național de Standardizare și Metrologie - întreprindere de stat din subordinea Serviciului Standardizare și Metrologie.

2.1.3. Relațiile internaționale

Organismul Național de Standardizare (actualmente - Serviciul Standardizare și Metrologie) este investit de Guvern cu dreptul de a reprezenta Republica Moldova în organizațiile internaționale, interstatale și regionale de standardizare, precum și de a încheia acorduri de colaborare în domeniile respective cu organizațiile de profil din alte țări.

Colaborarea internațională a Republicii Moldova în domeniul standardizării contribuie la dezvoltarea economiei de piață, extinderea comerțului exterior, consolidarea relațiilor economice și tehnico-științifice ale Republicii Moldova cu țările străine, creșterea calității produselor indigene și a competitivității acestora pe piața mondială. Scopurile principale ale acestei colaborări sînt următoarele:

perfecționarea Fondului Național de Documente Normative de Standardizare, prin aplicarea cît mai largă a standardelor internaționale, regionale și ale altor țări, precum și implementarea la maximum a realizărilor tehnico-științifice;

elaborarea reglementărilor tehnice, standardelor și procedurilor de evaluare a conformității pe plan național în baza documentelor internaționale și europene;

elaborarea standardelor naționale pentru produse noi competitive și tehnologii avansate, prin colaborarea bilaterală și multilaterală în baza standardelor internaționale și regionale.

Organismul Național de Standardizare este:

din anul 1997 - membru corespondent al ISO;

din anul 1992 - membru cu drepturi depline în Consiliul Euro-Asiatic de Standardizare;

din anul 1992 - membru cu drepturi depline în Asociația Interregională de Standardizare cu sediul la Ankara.

2.2. În domeniul metrologiei

2.2.1. Cadrul legal

Legea metrologiei nr.647-XIII din 17 noiembrie 1995 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1996, nr.13, art.124), care stabilește bazele metrologiei legale și are drept obiectiv asigurarea uniformității și exactității măsurărilor, protejarea

persoanelor fizice și juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma lor de organizare juridică, împotriva efectelor nocive ale măsurărilor incorecte sau false.

Hotărîrea Guvernului nr.1169 din 29 septembrie 2003 "Privind aprobarea Programului de dezvoltare a Sistemului Național de Etaloane al Republicii Moldova pentru anii 2003-2008" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.211-214, art.1220).

2.2.2. Cadrul instituțional

Activitățile în domeniul metrologiei, la nivel național, sînt desfășurate de către:

Serviciul Standardizare și Metrologie – Organismul Național de Metrologie;

Institutul Național de Standardizare și Metrologie;

centrele de standardizare și metrologie din mun. Bălți și din or. Ceadr – Lunga;

serviciile și centrele de metrologie ale organelor centrale de specialitate ale administrației publice, ale instituțiilor științifice și ale agenților economici.

Coordonarea activității de metrologie, colaborarea cu ministerele și cu agenții economici, participarea la activitatea de metrologie regională și internațională sînt exercitate de către Organismul Național de Metrologie.

Activitatea de metrologie se desfășoară în baza Sistemului Național de Metrologie în cadrul căruia Baza Națională de Etaloane este componenta lui primordială. Prin intermediul Bazei Naționale de Etaloane se efectuează etalonările respective în economia națională, încercări în scopul aprobărilor de model ale mijloacelor de măsurare, verificări ale mijloacelor de măsurare. Or, actuala Bază Națională de Etaloane nu asigură pe deplin necesitățile economiei naționale, îndeosebi în domeniul evidenței resurselor energetice, ecologice, ocrotirii sănătății, securității, științei etc.

2.2.3. Relațiile internaționale

Organismul Național de Metrologie este investit de Guvern cu dreptul de a reprezenta Republica Moldova în organizațiile internaționale, regionale, interstatale de metrologie, precum și de a încheia acorduri de colaborare în domeniul metrologiei cu organizațiile de profil din alte state.

Republica Moldova, prin intermediul Organizației Regionale de Metrologie – COOMET (Cooperarea Euro-Asiatică a Institutelor Naționale de Metrologie) întreprinde acțiunile de rigoare pentru obținerea încrederii în măsurările efectuate în țară și anume:

elaborarea și prezentarea spre examinare a posibilităților de măsurare ale Republicii Moldova (tabelele CMC);

prezentarea Sistemului de management al calității, cu obținerea "Certificatului de încredere QSF-C13 pentru managementul calității în conformitate cu ISO 17025".

Din anul 1995 Republica Moldova este membru corespondent al Organizației Internaționale de Metrologie Legală, avînd dreptul de utilizare a documentelor și recomandărilor acestei organizații, din anul 1997 – membru cu drepturi depline al Organizației Regionale de Metrologie – COOMET și din 1992 – al Comitetului Internațional în Standardizare, Metrologie și Certificare al CSI.

2.3. În domeniul acreditării

2.3.1. Cadrul legal

Legea nr.186-XV din 24 aprilie 2003 cu privire la evaluarea conformității produselor, care stabilește cadrul normativ al Sistemului de Acreditare a activității Consiliului de Acreditare și Organismului de Acreditare.

Hotărîrea Guvernului nr. 1646 din 31 decembrie 2003 "Cu privire la crearea sistemului de acreditare în domeniul evaluării conformității produselor" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.19-21, art.153).

2.3.2. Cadrul instituțional

Prin Hotărîrea Guvernului nr. 1646 din 31 decembrie 2003 "Cu privire la crearea sistemului de acreditare în domeniul evaluării conformității produselor" este desemnat Organismul de Acreditare Unic, aprobat Regulamentul Consiliului de acreditare în domeniul evaluării conformității produselor și nominalizați membrii acestuia, care reprezintă toate părțile interesate, aprobat Regulamentul Comisiei de Apel, iar Ministerul Economiei și Comerțului este desemnat în calitate de coordonator al activității Organismului de Acreditare.

Actualmente, Organismul de Acreditare este Întreprindere de Stat – Centrul de acreditare în domeniul evaluării conformității produselor, cu statut propriu, aprobat de Ministerul Economiei și Comerțului, înregistrat la Camera Înregistrării de Stat din Moldova. Conducătorul Organismului de Acreditare este numit prin ordinul ministrului economiei și comerțului.

Organismul de Acreditare are o structură organizatorică bine determinată și dispune de personal competent, cu experiență în domeniul încercărilor, certificării produselor și acreditării.

Sistemul calității și procedurile Organismului de Acreditare sînt parțial ajustate la cerințele standardului ISO 17011, care este în curs de implementare. Acreditarea se realizează, de regulă, în baza prevederilor standardelor din seria EN 45000 și seria ISO 17000; criteriile respective pot fi simplificate și/sau extinse în cazul în care se aplică în sectoare concrete ale industriei sau în alte domenii, precum și în cazul în care este necesar să fie luate în considerare anumite cerințe specifice, precum sînt cele ce se referă la sănătate și la securitate.

Actualmente, Organismul de Acreditare nu dispune de susținere financiară permanentă din partea Guvernului, ceea ce i-ar asigura independență și stabilitate financiară, după cum prevăd standardele internaționale. În prezent, defalcările de 5% percepute de la organisme de evaluare a conformității acreditate, conform Legii nr.590-XIII din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare (art.20, lit.c), nu sînt destinate pentru susținerea dezvoltării sistemului de acreditare, după cum s-ar cuveni. Procesul de acreditare nu are o bază solidă privind trasabilitatea măsurărilor, deoarece acreditarea laboratoarelor metrologice nu este ajustată la standardele europene și internaționale (ISO 17025, ISO 17011). Nu are bază de date nici documentația națională și internațională în domeniu, nici organisme de evaluare a conformității acreditate. În situația actuală, sub aspect legislativ, Organismul de Acreditare nu este organism unic, după cum este prevăzut în Hotărîrea Guvernului nr.1646 din 31 decembrie 2003 "Cu privire la crearea sistemului de acreditare în domeniul evaluării conformității produselor", iar forma lui organizatorico-juridică nu este de "Instituție", precum se stabilește în lege, dar "Întreprindere de Stat".

2.3.3. Relațiile internaționale

La 8 iunie 2005, la cea de-a 15-a sesiune a Adunării Generale a Organizației Europene pentru Acreditare, Organismul de Acreditare a semnat contractul de colaborare cu Cooperarea Europeană de Acreditare, precum și contracte de colaborare cu organisme naționale de acreditare din Ucraina și Turcia.

2.4. În domeniul evaluării conformității

2.4.1. Cadrul legal

Legea nr. 186-XV din 24 aprilie 2003 cu privire la evaluarea conformității produselor, care stabilește cadrul legal al procesului respectiv, în scopul asigurării securității naționale, evitării fraudelor, apărării drepturilor, protecției vieții, eredității, sănătății și bunurilor consumatorilor, protecției mediului. Acțiunea legii se extinde asupra tuturor produselor plasate pe piață și/sau asupra celor utilizate în Republica Moldova;

Hotărîrea Guvernului nr.1469 din 30 decembrie 2004 "Privind aprobarea Nomenclatorului produselor din domeniul reglementat, supuse certificării conformității obligatorii" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2005, nr.1-4, art.14), în care sînt specificate produsele cu condiții obligatorii ce urmează a fi respectate spre a putea fi plasate pe piață, în scopul asigurării securității naționale, evitării fraudelor, apărării drepturilor, protecției vieții, eredității, sănătății și bunurilor consumatorilor, protecției mediului.

2.4.2. Cadrul instituțional

Evaluarea conformității are drept scop precizarea directă sau indirectă a faptului că sînt respectate condițiile aplicabile (drept proceduri de evaluare a conformității pot fi considerate încercările, inspecția, verificarea, certificarea, declarația de conformitate a produselor etc.). Procesele de evaluare a conformității decurg din anumite reguli stabilite în cadrul Sistemului Național de Asigurare a Conformității Produselor.

Sistemul Național de Asigurare a Conformității Produselor este constituit din Organismul Național de Asigurare a Conformității Produselor, autoritățile (acreditate și desemnate) de reglementare, laboratoarele de încercări, organisme de certificare a produselor, serviciilor, personalului, sistemelor de management al calității și al mediului. Activitățile de evaluare a conformității produselor în cadrul Sistemului Național de Asigurare a Conformității Produselor sînt coordonate de către Organismul Național de Asigurare a Conformității Produselor, funcțiile cărui le exercită actualmente Serviciul Standardizare și Metrologie.

În cadrul Sistemului Național de Asigurare a Conformității Produselor se desfășoară activități de evaluare a conformității atît în domeniul reglementat, cît și în cel nereglementat. Domeniul reglementat reprezintă ansamblul activităților economice și

al produselor aferente acestora, pentru care sînt stabilite cerințe obligatorii specifice privind condițiile de plasare pe piață și/sau de utilizare a acestor produse. Prin urmare, din domeniul reglementat fac parte produsele care prezintă pericol sub aspectul asigurării securității naționale, evitării fraudelor, apărării drepturilor, protecției vieții, sănătății și bunurilor consumatorilor, protecției mediului. Nomenclatorul produselor din domeniul reglementat, supuse certificării conformității obligatorii, a fost aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1469 din 30 decembrie 2004. Nomenclatorul va fi periodic actualizat, pe măsura elaborării și implementării reglementărilor tehnice, ținînd cont de rezultatele științifice obținute în țară și peste hotare.

Organismul Național de Asigurare a Conformității Produselor, în comun cu autoritățile de reglementare, poartă răspundere pentru desemnarea organismelor de evaluare a conformității produselor. Sub acest aspect, se va ține cont de faptul dacă organismele desemnate sînt competente, din punct de vedere tehnic, să efectueze procedurile de evaluare a conformității și dacă pot demonstra un nivel adecvat de independență și imparțialitate. Seria de standarde EN 45000 și activitatea de acreditare constituie instrumente importante la desemnarea organismelor sus-numite, conform Legii nr.186-XV din 24 aprilie 2003 cu privire la evaluarea conformității produselor. Astfel, organismele de evaluare a conformității, care solicită desemnarea, trebuie să fie în prealabil acreditate de către Organismul de Acreditare.

În scopul aplicării practicilor europene de asigurare a conformității, precum și al sporirii responsabilității producătorilor (furnizorilor) pentru conformitatea produselor cu cerințele prescrise sau declarate, în Republica Moldova a fost introdus mecanismul de asigurare a conformității produselor prin declarația de conformitate a producătorului (furnizorului) pe propria responsabilitate, care în timpul cel mai apropiat urmează a fi supus încă unei etape de ajustare la cerințele europene.

Marca națională de conformitate SM, stabilită prin art.23 al Legii nr.186-XV din 24 aprilie 2003 cu privire la evaluarea conformității produselor, reprezintă un simbol grafic, care indică faptul că produsul a fost proiectat și fabricat în conformitate cu cerințele obligatorii, supus procedurilor de evaluare a conformității și constituie un instrument aplicabil pieței interne, destinat tuturor consumatorilor, agenților economici, reprezentanților din domeniul industriei, inspectorilor și autorităților publice responsabile de supravegherea pieței. Aplicarea mărcii de conformitate SM este obligatorie pentru toate produsele din domeniul reglementat, specificate în Nomenclatorul produselor din domeniul reglementat supuse certificării conformității obligatorii.

2.4.3. Relațiile internaționale

Organismul Național de Asigurare a Conformității Produselor este investit de către Guvern cu dreptul de a reprezenta Republica Moldova în organizațiile regionale și internaționale în domeniul evaluării conformității și de a încheia acorduri în domeniile respective. Stabilirea și extinderea relațiilor internaționale în domeniul evaluării conformității contribuie la eliminarea barierelor tehnice în calea comerțului, la consolidarea relațiilor economice și la sporirea competitivității produselor moldovenești pe piața mondială.

CertIFICATELE de conformitate emise în cadrul Sistemului Național de Asigurare a Conformității Produselor sînt recunoscute de statele-membre ale CSI, în baza acordurilor bilaterale de recunoaștere reciprocă a rezultatelor evaluării conformității, încheiate de Republica Moldova cu fiecare dintre statele-membre ale CSI (inclusiv a rapoartelor de încercări, a certificatelor de conformitate și a mărcilor naționale de conformitate). Astfel, produsele moldovenești, exportate în statele-membre ale CSI, sînt supuse, la destinație, unor proceduri simplificate de identificare și evaluare a conformității, fiind recunoscute rezultatele laboratoarelor de încercări și organismelor de certificare din Republica Moldova.

2.5. În domeniul supravegherii pieței și protecției consumatorilor

2.5.1. Cadrul legal

Actualmente, legislația în vigoare a Republicii Moldova nu oferă o definiție exhaustivă a termenului "supravegherea pieței". Se utilizează îmbinarea de cuvinte "supravegherea de stat asupra respectării de către agenții economici a prevederilor documentelor normative de standardizare".

Baza legislativă și normativă pentru efectuarea controlului și supravegherii de stat asupra respectării prevederilor actelor normative ce țin de standardizare și protecția consumatorilor este următoarea:

Legea nr. 590-XIII din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare;

Legea nr. 105-XV din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.126-131, art.507);

Legea nr. 78-XV din 18 martie 2004 privind produsele alimentare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.83-87, art.431);

Hotărârea Guvernului nr.862 din 26 iulie 2004 "Privind perfecționarea sistemului de control de stat specializat" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2004, nr.131, art.1034);

Hotărârea Guvernului nr.1465 din 8 decembrie 2003 "Cu privire la aprobarea Regulilor de înlocuire a produselor nealimentare și termenelor de garanție" (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.248-253, art.1530);

2.5.2. Cadrul instituțional

În prezent, supravegherea de stat asupra respectării prevederilor actelor normative de standardizare este efectuată de mai multe organe abilitate cu funcții de control. Delimitarea strictă a funcțiilor de control între organele de control nu este prevăzută de actele legislative și normative în vigoare.

Conform Legii nr.590-XIII din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare, controlul și supravegherea de stat asupra respectării actelor normative de standardizare revin Organismului Național de Standardizare și altor autorități ale administrației publice expres împuternicite. Inspectoratele din cadrul autorităților subordonate Guvernului coordonează, în mod obligatoriu, cu Ministerul Economiei și Comerțului graficele anuale și trimestriale de control planificat.

Astfel, prin Legea nr.105-XV din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor, sînt stabilite:

organul central de specialitate al administrației publice, abilitat cu funcții de elaborarea și promovare a politicii statului în domeniul protecției consumatorilor - actualmente Serviciul Standardizare și Metrologie;

alte organe centrale de specialitate ale administrației publice abilitate cu funcții de protecție a consumatorilor, după cum urmează:

a) în domeniul protecției vieții și sănătății consumatorilor - Ministerul Sănătății și Protecției Sociale;

b) în domeniul transportului interurban și internațional - Ministerul Transporturilor și Gospodăriei Drumurilor

c) în domeniul construcțiilor - Agenția pentru Construcții și Dezvoltare a Teritoriului;

d) în domeniul turismului - Ministerul Culturii și Turismului;

e) în domeniul energiei - Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică și Ministerul Industriei și Infrastructurii;

f) în domeniul telecomunicațiilor - Agenția Națională pentru Reglementare în Telecomunicații și Informatică și Ministerul Dezvoltării Informaționale;

g) în domeniul asigurărilor - Inspectoratul de Stat pentru Supravegherea Asigurărilor și Fondurilor Nestatale de Pensii;

h) în domeniul serviciilor bancare - Banca Națională a Moldovei.

La nivel local, funcțiile de protecție a consumatorilor sînt exercitate de autoritățile administrației publice locale.

2.5.3. Relații internaționale

Colaborarea internațională în domeniul supravegherii de stat asupra respectării cerințelor prescrise sau declarate pentru produse și servicii se asigură prin intermediul Comitetului Interstatal în Standardizare, Metrologie și Certificare al țărilor CSI, inclusiv al Comisiei științifico-tehnice în domeniul metodologiei și organizării activității de supraveghere a respectării reglementărilor tehnice. Este elaborată baza normativă privind efectuarea controlului inofensivității produselor reciproc livrate și modul de interacțiune a organelor de control în respectarea standardelor.

Studierea practicii europene în domeniul supravegherii pieței se efectuează și prin participarea la grupul "MARS" (Market Surveillance), creat în cadrul Comitetului de dezvoltare a comerțului al Comisiei Economice pentru Europa al ONU, unul din obiectivele căruia rezidă în elaborarea recomandărilor privind cele mai bune practici de supraveghere a pieței utilizate în țările regiunii respective.

3. OBIECTIVELE SPECIFICE DE DEZVOLTARE

3.1. În domeniul standardizării și reglementărilor tehnice:

perfecționarea cadrului juridic prin operarea modificărilor în Legea nr.590-XIII din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare și Legea nr.866-XIV din 10 martie 2000 privind barierele tehnice în calea comerțului, luînd în considerare obiectivul strategic de integrare europeană și, respectiv, necesitatea armonizării

legislației naționale cu cea europeană (în acest caz concret - cu Directiva 98/34/CE privind procedura de furnizare a informațiilor în domeniul standardelor și reglementărilor tehnice), precum și necesitatea restructurării instituționale a întregului sistem MSTQ;

crearea și perfecționarea cadrului tehnic legislativ în domeniu prin elaborarea și actualizarea reglementărilor tehnice respective, inclusiv prin includerea în legislația națională a Directivelor Uniunii Europene, care vor asigura elaborarea unui cadru legislativ adecvat în domeniul vizat;

armonizarea integrală a reglementărilor specifice cu cele europene și internaționale și implementarea acestora la nivelul exigențelor actuale aferente domeniului;

instituirea în cadrul autorităților de reglementare a unor servicii speciale responsabile de elaborarea reglementărilor tehnice. Activitatea de reglementare tehnică va constitui una din activitățile de bază ale organelor centrale de specialitate ale administrației publice;

elaborarea software-ului specializat pentru monitorizarea și coordonarea lucrărilor de elaborare a reglementărilor tehnice, precum și pentru asigurarea legăturii permanente a organului central de specialitate al administrației publice, responsabil de coordonarea domeniului infrastructurii calității și evaluării conformității, cu autoritățile de reglementare;

desemnarea organului central de specialitate al administrației publice care va asigura administrarea și coordonarea domeniului ce ține de infrastructura calității și evaluarea conformității și va fi responsabil de elaborarea strategiilor și a politicilor în domeniu, inclusiv standardizarea națională;

divizarea Institutului Național de Standardizare și Metrologie în două instituții independente: Institutul Național de Standardizare și Institutul Național de Metrologie;

desemnarea Institutului Național de Standardizare în calitate de Organism Național de Standardizare;

dezvoltarea Organismului Național de Standardizare ca structură capabilă, viabilă și suficient de abilă pentru a:

desfășura activități de standardizare la nivelul cerințelor și practicilor europene și internaționale în domeniu;

prestarea de servicii suport, într-un mediu concurențial, în condiții de optimizare a utilizării resurselor;

trecerea la aplicarea voluntară a standardelor;

specificarea standardelor naționale, aferente reglementărilor tehnice, care conferă prezumția conformității produsului respectiv cu reglementările tehnice aplicabile;

îmbogățirea experienței autorităților de reglementare și a Organismului Național de Standardizare în ceea ce privește identificarea și anularea documentelor ce contravin standardelor europene adoptate;

adoptarea continuă a standardelor europene ca standarde naționale, instrumente voluntare și transparente - suport pentru facilitarea comerțului la nivel național și european;

creșterea gradului de aplicare a standardelor naționale, în calitate de instrumente obținute prin consens, necesare pentru toate părțile interesate, inclusiv pentru întreprinderile mici și mijlocii și pentru consumatori, având în vedere principiile activității de standardizare și caracterul voluntar al aplicării standardelor naționale;

elaborarea, conform regulilor standardizării europene și internaționale, a standardelor naționale originale, în funcție de necesitățile economiei naționale, în special în vederea respectării cerințelor privind protecția sănătății și asigurarea securității oamenilor și a mediului;

gestionarea Fondului Național de Standarde prin aplicarea tehnologiilor informaționale;

examinarea periodică (o dată la 5 ani) a standardelor naționale (prevăzută în metodologiile tuturor organismelor și organizațiilor de standardizare) pentru a menține actualitatea prevederilor acestora;

îmbunătățirea comunicării și schimbului de informații în domeniul standardizării între Organismul Național de Standardizare și instituțiile implicate, pe de o parte, și organizațiile europene, internaționale și regionale de standardizare, pe de altă parte, în scopul diseminării informațiilor în mod eficient și competent;

elaborarea software-ului specializat pentru monitorizarea și coordonarea lucrărilor de standardizare la nivel național, interstatal, european și internațional, precum și pentru asigurarea unei legături permanente cu comitetele tehnice naționale;

instruirea cadrelor didactice care urmează să asigure formarea profesională în domeniul standardizării prin intermediul instituțiilor de învățământ public și privat;

educarea și instruirea agenților economici, în sensul încurajării și creșterii interesului acestora pentru activitatea de standardizare;

promovarea aderării Organismului Național de Standardizare la organizațiile europene de standardizare, respectiv la Comitetul European de Standardizare, ca membru partener;

promovarea autorității de reglementare în domeniul comunicațiilor în calitate de membru al organizațiilor europene de standardizare, respectiv al Institutului European de Standardizare în Telecomunicații;

crearea Comitetului Național în Electrotehnică în scopul aderării la Comisia Internațională în domeniul Electrotehnic;

promovarea Organismului Național de Standardizare/Comitetului Național în Electrotehnică în calitate de membru observator al Comisiei Internaționale în domeniul Electrotehnic;

promovarea organismului național de standardizare în calitate de membru-partener al organizațiilor europene de standardizare, în special, al Comitetului European de Standardizare în Electrotehnică;

participarea activă a Organismului Național de Standardizare la activitățile organizațiilor europene și internaționale din domeniu.

3.2. În domeniul metrologiei:

perfectiunea cadrului juridic prin operarea modificărilor și completărilor în Legea metrologiei nr.647-XIII din 17 noiembrie 1995, în scopul armonizării legislației naționale cu cerințele expuse în Legea Metrologiei D1 a Organizației Internaționale de Metrologie Legală, ținând cont de exigențele Directivei 2004/22/CE cu referire la mijloacele de măsurare;

armonizarea integrală a reglementărilor specifice din domeniul metrologiei cu cele europene și internaționale;

modificarea infrastructurii metrologice prin crearea Institutului Național de Metrologie, în calitate de sursă independentă și imparțială de informații și expertiză a credibilității, valabilității și corectitudinii măsurărilor în Republica Moldova;

crearea Autorității Centrale de Metrologie pentru coordonarea politicii metrologice și a activităților de metrologie din țară. Activitatea Inspectoratului Metrologic va fi direcționată spre supravegherea metrologică a pieței;

armonizarea sistemului național de metrologie cu Directivele Uniunii Europene prin:

armonizarea bazei normative cu cerințele Directivei 2004/22/CE;

utilizarea recomandărilor Organizației Internaționale de Metrologie Legală;

aplicarea directivelor ce țin de domeniul metrologiei în legislația națională;

modernizarea Bazei Naționale de Etaloane prin:

crearea condițiilor obligatorii în laboratoarele metrologice pentru utilizarea Bazei;

stagiul personalului responsabil de utilizarea Bazei;

dezvoltarea Bazei Naționale de Etaloane prin procurarea echipamentului necesar pentru crearea etaloanelor într-o asigurare legalității, uniformității și credibilității măsurărilor;

menținerea Bazei Naționale de Etaloane prin asigurarea trasabilității etaloanelor deținute la cele internaționale primare;

construirea unui edificiu nou pentru Institutul Național de Metrologie;

participarea la intercomparări în cadrul organizațiilor regionale și internaționale de metrologie;

participarea, în calitate de membru asociat, la lucrările Conferinței Generale de Măsuri și Greutăți a Organizației Internaționale de Metrologie "Convenția Metrului";

schimbarea statutului Republicii Moldova în cadrul Organizației Internaționale de Metrologie Legală din membru corespondent în membru cu drepturi depline;

aderarea la Organizația Regională Europeană de Metrologie - EUROMET;

crearea și gestionarea Sistemului Național de etalonare a mijloacelor de măsurare;

asigurarea trasabilității rezultatelor măsurărilor și a valorilor etaloanelor la nivelul de exactitate internațional;

efectuarea cercetărilor științifice și aplicative în domeniul metrologiei;

participarea activă la colaborarea în cadrul organizațiilor internaționale și europene de metrologie;

crearea sistemului de formare profesională a cadrelor în domeniul metrologiei;

analiza, selectarea și procurarea echipamentului și a materialelor de referință pentru asigurarea metrologică a efectuării verificărilor/etalonărilor mijloacelor de măsurare biomedicale;

confirmarea corectitudinii măsurărilor și a capacităților de măsurare ale Bazei Naționale de Etaloane prin participări la intercomparări la nivel regional și internațional, inclusiv în baza acordurilor bilaterale.

3.3. În domeniul acreditării:

elaborarea și aprobarea unui act legislativ special de reglementare a domeniului acreditării, prin care să fie desemnat Organismul Național Unic de Acreditare, aprobat Regulamentul de funcționare și stabilită forma respectivă de organizare juridică, ca, de exemplu, Agenția Națională de Acreditare - instituție publică, abilitată cu asigurarea independenței și imparțialității, pentru a câștiga credibilitatea la nivel național și internațional, precum și cu asigurarea stabilității financiare și disponibilității resurselor necesare pentru buna funcționare, în conformitate cu standardele internaționale de acreditare;

perfecționarea infrastructurii, inclusiv a software-ului Organismului de Acreditare, pentru ridicarea nivelului tehnic și a eficienței acestuia;

implementarea noului standard fundamental în domeniul acreditării ISO 17011;

perfecționarea sistemului de management al calității, conform ISO/CEI 17011, prin colaborarea cu alte organisme naționale de acreditare și participarea la activitățile Cooperării Europene de Acreditare, inclusiv la evaluare;

realizarea procedurilor și desfășurarea activității de evaluare și acreditare a Organismului de Evaluare a Conformității, în conformitate cu Directivele Europene din Noua Abordare și cu standardele europene armonizate;

extinderea domeniilor de acreditare în direcțiile noi, cerute de piață: acreditarea sistemelor de management de mediu, a sistemelor de analiză a pericolului și a punctului critic de control, a organismelor de certificare a produselor ecologice;

perfecționarea personalului propriu din cadrul Organismului de Acreditare și al celui subcontractat, conform cerințelor standardelor europene și internaționale;

diseminarea cunoștințelor tehnice și instruirea personalului din cadrul organismelor de evaluare a conformității acreditate, pentru a corespunde cerințelor standardelor europene și internaționale;

educarea și instruirea operatorilor economici, spre a le trezi un interes tot mai mare în vederea aplicării rezultatelor activității Organismului de Evaluare a Conformității, în scopul sporirii competitivității produselor autohtone;

semnarea de către Organismul de Acreditare a Acordului de recunoaștere multilaterală, încheiat cu Cooperarea Europeană de Acreditare, și participarea în activități de colaborare la nivel european și internațional în domeniul acreditării, inclusiv cu Forumul Internațional de Acreditare și Cooperarea Internațională privind Acreditarea Laboratoarelor, respectarea prevederilor Protocolului la Acordul menționat și semnarea acordului cu Forumul Internațional de Acreditare, Cooperarea Internațională privind Acreditarea Laboratoarelor;

ajustarea infrastructurii și documentației Organismului de Acreditare la practicile și cerințele standardelor europene și internaționale în domeniul acreditării, utilizarea unui sistem informațional integrat în activitatea curentă de acreditare, perfecționare și schimburi internaționale;

extinderea activităților de acreditare ale Organismului Național de Acreditare din Moldova pentru Organismul de Evaluare a Conformității din alte țări.

3.4. În domeniul evaluării conformității:

introducerea în legislația națională a Deciziei Consiliului Uniunii Europene 93/465/EEC din 22 iulie 1993 privind modulele pentru diferite faze ale procedurilor de evaluare a conformității și regulile de aplicare a marcajului de conformitate CE, care urmează a fi aplicate în Directivele privind armonizarea tehnică;

separarea funcțiilor de evaluare a conformității de cele de supraveghere a pieței în instituțiile în care acest lucru este necesar, în vederea evitării conflictului de interese și asigurării imparțialității și obiectivității acțiunilor întreprinse. Eliminarea paralelismelor și dublărilor nejustificate între reglementările privind

evaluarea conformității produselor. Eliminarea activității de evaluare a conformității produselor din obiectul de activitate al ministerelor, inspectoratelor și agențiilor guvernamentale de reglementare, în scopul evitării tendinței de suprareglementare;

întreprinderea acțiunilor în vederea ajustării procedurii de desemnare a organismelor de evaluare a conformității în corespundere cu practicile și principiile europene;

armonizarea procedurilor existente prin implementarea procedurilor europene pentru evaluarea conformității produselor, în baza principiilor Abordării Globale (Global Approach), precum și stabilirea unor metode și proceduri clare de certificare (certificare a conformității produselor, sistemelor de management al calității), examinare de tip, examinare de proiect, inspecție și încercări, armonizate cu practicile europene;

încurajarea organismelor de certificare a sistemelor de management al calității în pregătirea materialelor publicitare și de informare (documente de orientare și ghiduri de implementare), necesare implementării și certificării sistemelor de management al calității, difuzarea acestora agenților economici. Tematica acestor materiale trebuie să se axeze pe problemele ce țin de aspectele aplicării procedurilor de evaluare a conformității, a tehnicilor de asigurare a calității, a avantajelor și a metodologiilor de implementare și menținere a sistemelor de management al calității, conform standardelor internaționale ISO seria 9000, în scopul impulsivării/stimulării implementării de către întreprinderile autohtone a sistemelor de management al calității, conform standardelor internaționale ISO seria 9000 versiunea 2000;

stabilirea unui parteneriat oficial între organismele de evaluare a conformității, autoritățile cu funcții de supraveghere a pieței și autoritățile vamale, în scopul neadmiterii pe piața națională a produselor neconforme;

întreprinderea acțiunilor în vederea ridicării responsabilității organismelor de evaluare a conformității pentru procedurile aplicate și rezultatele evaluării conformității emise, în condițiile reducerii implicării terțelor părți în activitatea antreprenorială și sporirii responsabilități producătorilor;

crearea Centrului de resurse umane pentru infrastructura calității, care va oferi instruire și consultanță în domeniu;

asigurarea trasabilității rezultatelor măsurărilor efectuate de laboratoarele de încercări doar cu referință la etaloanele naționale utilizate de Institutul Național de Metrologie sau de laboratoare metrologice acreditate;

participarea obligatorie a laboratoarelor de încercări la programe de încercări comparative interlaboratoare, recunoscute pe plan regional și internațional;

consultarea autorităților din cadrul infrastructurii calității de către reprezentanții Delegației Comisiei Europene în vederea desfășurării coerente a activităților în domeniu;

crearea unui web-site cu tematica MSTQ, pentru promovarea informației și asigurarea accesului liber al părților interesate la informația din domeniu. Este necesară, de asemenea, instituirea unui forum pe Internet al autorităților de reglementare, al organismelor desemnate și notificate și al companiilor producătoare de produse în domeniul reglementat de Directivele Uniunii Europene pentru identificarea și rezolvarea problemelor apărute în procesul de evaluare a conformității;

identificarea inițiativei private în vederea asocierii structurilor acreditate pentru a corespunde cerințelor pieței, precum și în scopul desfășurării activităților de încercări și certificare, cu respectarea cerințelor ce țin de competitivitate. În acest sens, se impune crearea asociațiilor de laboratoare (de exemplu, MoldLAB, similar EuroLAB), precum și a organismelor de certificare;

crearea premiselor privind semnarea de către Guvernul Republicii Moldova a Protocolului European de Evaluare a Conformității;

asocierea / aderarea entităților moldovenești din infrastructura calității la organizații europene sau internaționale din domeniu (IQNet, EFQM, EUROLAB, EURACHEM, EQO etc.) și participarea la lucrările acestora.

3.5. În domeniul supravegherii pieței și protecției consumatorilor:

ridicarea responsabilității producătorilor pentru produsele plasate pe piață;

optimizarea cadrului instituțional în domeniul supravegherii pieței și consolidarea capacităților de efectuare a ei, în special în ceea privește protecția vieții, sănătății și combaterea practicilor înșelătoare. Crearea și dezvoltarea

sistemului de monitorizare a impactului produselor și instalațiilor asupra sănătății și vieții oamenilor;

stabilirea și dezvoltarea cooperării cu autoritățile competente din alte țări, în scopul schimbului de informații privind produsele periculoase;

dezvoltarea capacităților instituționale și crearea mecanismului de protecție a consumatorilor;

armonizarea cadrului legislativ și normativ cu Directivele Uniunii Europene în domeniul protecției consumatorilor;

dezvoltarea relațiilor internaționale în domeniul supravegherii pieței și protecției consumatorilor.

4. ANALIZA SWOT DE BAZĂ

4.1. În domeniul standardizării și reglementărilor tehnice

Puncte forte:

existența unui cadru legal privind activitatea de standardizare și reglementare tehnică: Legea nr.590-XIII din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare, Legea nr.866-XIV din 10 martie 2000 privind barierele tehnice în calea comerțului, Legea nr.186-XV din 24 aprilie 2003 cu privire la evaluarea conformității produselor, Hotărîrea Guvernului nr.702 din 4 iunie 2002 "Privind trecerea la standardizarea voluntară", Hotărîrea Guvernului nr.873 din 30 iulie 2004 "Cu privire la aprobarea Programului național de elaborare a reglementărilor tehnice";

funcționarea Organismului Național de Standardizare, responsabil pentru desfășurarea activității de standardizare națională, recunoscut de Guvernul Republicii Moldova (art.6 din Legea nr.590-XIII din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare);

existența cadrului legal pentru susținerea activității de standardizare din fondurile alocate de la buget (art.20 din Legea nr.590-XIII din 22 septembrie 1995 cu privire la standardizare);

delimitarea funcțiilor și desemnarea autorităților responsabile de elaborarea reglementărilor tehnice (Hotărîrea Guvernului nr.702 din 4 iunie 2002 "Privind trecerea la standardizarea voluntară", Hotărîrea Guvernului nr.873 din 30 iulie 2004 "Cu privire la aprobarea Programului național de elaborare a reglementărilor tehnice").

Puncte vulnerabile:

nerespectarea termenelor stabilite pentru realizarea Programului național de elaborare a reglementărilor tehnice;

inexistența unui Institut Național de Standardizare independent;

inexistența în actualul Institut Național de Standardizare și Metrologie a unui spațiu adecvat pentru desfășurarea eficientă a activității de standardizare și prestării de servicii specifice domeniului de standardizare;

serviciile prestate de Institutul Național de Standardizări și Metrologie în domeniul standardizării sînt insuficiente;

serviciile de formare profesională în domeniul standardizării nu sînt dezvoltate suficient;

la gestionarea Fondului Național de Standarde randamentul utilizării tehnologiilor informaționale este foarte jos;

reprezentativitatea susținerii financiare a activității de standardizare din partea agenților economici, inclusiv a întreprinderilor businessului mic și mijlociu este destul de joasă, aceștia fiind reprezentați insuficient în cadrul comitetelor tehnice naționale de standardizare;

nu se efectuează revizuirea permanentă a standardelor, prevăzută în metodologiile tuturor organismelor și organizațiilor de standardizare, în vederea actualizării prevederilor acestora;

este sub nivel activitatea privind adoptarea standardelor internaționale în calitate de standarde naționale;

este nesatisfăcătoare activitatea comitetelor tehnice de standardizare din țară din cauza lipsei resurselor umane și financiare;

nu există un softwar specializat pentru monitorizarea și coordonarea lucrărilor de standardizare la nivel național, interstatal, european și internațional.

Oportunități:

elaborarea cadrului legislativ în domeniul tehnic armonizat cu cerințele legislației europene și internaționale;

poziția geografică favorabilă și posibilitatea adoptării standardelor europene și internaționale în calitate de standarde naționale prin intermediul standardelor

rom\x01+ne SR, standardelor interstatale GOST și ale altor țări (DSTU, STB, GOST R etc.), în limbile rom\x01+nă și rusă;

dezvoltarea și susținerea structurii MSTQ, inclusiv a activităților de standardizare.

Riscuri:

extinderea pe un termen nedeterminat a perioadei de tranziție de la standarde obligatorii în reglementări tehnice la standarde voluntare, drept urmare a nerealizării Programului național de elaborare a reglementărilor tehnice și a Programului de adoptare a standardelor europene armonizate cu Directivele Uniunii Europene;

dificultăți la implementarea standardelor europene și internaționale adoptate în limba engleză și a celor europene armonizate cu Directivele Uniunii Europene;

neaderarea Republicii Moldova la Comitetul European de Normalizare și la Comitetul European de Normalizare Electrotehnică fără o susținere financiară corespunzătoare;

neîndeplinirea de către Organismul Național de Standardizare a tuturor condițiilor de acceptare a sa în calitate de membru partener al Comitetului European de Normalizare, inclusiv urmare a nesoluționării de către autoritățile cu funcții de reglementare a problemei ce ține de situațiile de conflict apărute din cauza necorespunderii dintre prevederile actelor normative emise și conținutul documentelor de standardizare;

neconștientizarea necesității de aderare la Institutul Standardelor Europene în Telecomunicații;

neconștientizarea de către autoritatea de reglementare în domeniul electrotehnicii a necesității creării Comitetului Național Electrotehnic;

imposibilitatea aderării Republicii Moldova ca membru partener la Comitetul European de Normalizare Electrotehnică, nefiind membru al Comisiei Internaționale în domeniul Electrotehnic.

4.2. În domeniul metrologiei

Puncte forte:

este elaborat cadrul legal de activitate metrologică (Legea metrologiei nr.647-XIII din 17 noiembrie 1995) și de susținere a activității de metrologie din fondurile alocate de la buget;

este creat Organismul Național de Metrologie;

sînt asigurate parțial uniformitatea și legalitatea măsurărilor în țară, în corespundere directă cu Baza Națională de Etaloane existentă.

Puncte vulnerabile:

nu este semnat Acordul de recunoaștere mutuală a etaloanelor de referință și a certificatelor de etalonare, eliberate de către instituțiile naționale de metrologie ale statelor-membre ale "Convenției Metrului";

nu este asigurată trasabilitatea măsurărilor în toate domeniile de măsurări;

nu există un Institut Național de Metrologie independent;

lipsește sediile necesare pentru desfășurarea normală a activității de metrologie;

laboratoarele existente și baza națională de etaloane sînt întreținute (condițiile de mediu) și dezvoltate insuficient;

resursele financiare disponibile de a fi alocate de către stat sînt insuficiente pentru realizarea Programului de dezvoltare a sistemului național de etaloane pe anii 2003-2008, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1169 din 29 septembrie 2003;

baza tehnică existentă pentru efectuarea încercărilor mijloacelor de măsurare, în scopul aprobării de model a mijloacelor de măsurare, este subdezvoltată și este posibilă de a fi completată gradual, întru asigurarea unei funcționări adecvate și eficiente;

nu se efectuează intercomparări cu etaloanele de referință ale țării, la nivel regional și internațional;

se efectuează insuficient estimarea incertitudinii măsurărilor;

cadrul normativ nu este armonizat, în măsură adecvată, cu cerințele acquis-ului comunitar în domeniul metrologiei;

potențialul uman este îmbătrînit și nu a făcut stagiatură, în conformitate cu cerințele Uniunii Europene.

Oportunități:

perfecționarea structurii MSTQ;

aderarea la Conferința Generală de Măsuri și Greutăți a Organizației Internaționale de Metrologie "Convenția Metrului";

aderarea la Organizația Regională de Metrologie - EUROMET;

armonizarea Sistemului Național de Metrologie la cerințele Uniunii Europene;

recunoașterea, la nivel național și internațional, a rezultatelor măsurărilor efectuate în Republica Moldova.

Riscuri:

finanțarea de la bugetul de stat nu acoperă în suficientă măsură nici necesitățile de bază, nici cele axate pe dezvoltare, în vederea executării Programului de dezvoltare a Sistemului Național de Etaloane pe anii 2003-2008, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr.1169 din 29 septembrie 2003;

neaderarea la Conferința Generală de Măsuri și Greutăți a Organizației Internaționale de Metrologie "Convenția Metrului" fără susținerea financiară din partea Guvernului;

finanțarea de la bugetul de stat nu acoperă în suficientă măsură nici necesitățile de bază, nici cele axate pe dezvoltarea în continuare a Sistemului Național de Metrologie.

neparticiparea Republicii Moldova la intercomparări cu etaloanele de referință ale țării din cauza lipsei bazei tehnice respective și a suportului financiar din partea statului și din cauza neaderării Republicii Moldova la Organizația Regională de Metrologie - EUROMET;

imposibilitatea asigurării trasibilității măsurărilor Bazei Naționale de Etaloane, în conformitate cu etaloanele primare ale Biroului Internațional de Măsuri și Greutăți din cauza nesusținerii financiare din partea statului.

4.3. În domeniul acreditării

Puncte forte:

a intrat în vigoare legislația privind acreditarea în domeniul evaluării conformității produselor: Legea nr.186-XV din 24 aprilie 2003 cu privire la evaluarea conformității produselor, Hotărîrea Guvernului nr.1646 din 31 decembrie 2003 "Cu privire la crearea sistemului de acreditare" etc.;

a fost creat și funcționează Organismul de Acreditare ca instituție independentă, imparțială și nediscriminatorie;

sînt separate activitățile acreditării de cele ale evaluării conformității (cu excluderea acreditării în metrologie);

a fost încheiat contractul de colaborare între Organismul de Acreditare din Moldova și Cooperarea Europeană de Acreditare.

Puncte vulnerabile:

legislația nu definește clar faptul că Organismul de Acreditare este Organismul Unic de Acreditare din țară;

Organismul de Acreditare nu dispune de infrastructura necesară;

lipsește baza de date cu privire la documentația națională și internațională în domeniu, precum și baza de date a Organismului de Evaluare a Conformității;

acreditarea în domeniul metrologiei nu se efectuează de către un Organism Unic de Acreditare, cum este stipulat în actele legislative și normative și, respectiv, nu se ajustează la standardele internaționale în domeniu - ISO/CEI 17025, ISO/CEI 17011;

sprijinul financiar din partea Guvernului pentru susținerea reprezentării OA în cadrul structurilor europene și internaționale este insuficient;

Organismul de Acreditare nu a semnat Acordul multilateral cu Cooperarea Europeană de Acreditare;

laboratoarele și organismele acreditate nu participă la activitățile organizațiilor europene și internaționale în domeniile lor;

există conflicte de interese în activitatea organelor de certificare, cauzate de subordonarea Organismului de Evaluare a Conformității unor autorități ale administrației publice.

Oportunități:

semnarea contractului de colaborare între Organismul de Acreditare din Republica Moldova și Cooperarea Europeană de Acreditare;

derularea proiectului TACIS (Armonizarea sistemului de standardizare din Republica Moldova);

stabilirea de relații cu Organismul Național de Acreditare din România - RENAR și cu Asociația Română pentru Asigurarea Calității - SRAC;

dezvoltarea relațiilor de colaborare în cadrul Comitetului Interstatal în Standardizare, Metrologie și Certificare al țărilor CSI și Asociației Internaționale de Standardizare în domeniul acreditării.

Riscuri:

neasigurarea infrastructurii adecvate, a dotării tehnice și a documentației necesare, a sediului permanent în cazul instabilității financiare a Organismului de Acreditare;

activitatea respectivă este insuficient sprijinită financiar de către Guvern și, respectiv, există riscul de a nu se asigura financiar, din surse bugetare, reprezentativitatea Organismului de Acreditare pe plan internațional;

nesemnarea Acordului multilateral între Organismul Național de Acreditare din Moldova și Cooperarea Europeană de Acreditare;

nerecunoașterea rezultatelor activităților în domeniul evaluării conformității;

nedeșemnarea prin act legislativ a Organismului de Acreditare în calitate de Organism Unic de Acreditare;

nemodificarea formei organizatorico-juridice a Organismului de Acreditare din Întreprindere de Stat în Agenție Națională de Acreditare;

tendința unor autorități de a dezvolta structuri paralele de acreditare;

valoarea adăugată diminuată a certificatelor eliberate de unele organisme de certificare în domeniul industriei;

reducerea credibilității în Sistemul Național de Acreditare din cauza susținerii conflictelor de interese de către unele organisme de evaluare a conformității.

4.4. În domeniul evaluării conformității

Puncte forte:

a fost elaborat cadrul juridic în domeniu - Legea nr.186-XV din 24 aprilie 2003 cu privire la evaluarea conformității produselor, armonizată la maximum cu principiile europene în domeniul evaluării conformității produselor;

a fost creat Organismul Național de Asigurare a Conformității Produselor, care coordonează activitatea organismelor de evaluare a conformității din cadrul Sistemului Național de Asigurare a Conformității Produselor;

în republică funcționează peste 30 organisme de certificare și peste 150 laboratoare de încercări acreditate și desemnate.

Puncte vulnerabile:

lipsește cadrul legal în domeniul tehnic (reglementări tehnice), prin care ar fi stabilite cerințele obligatorii pentru produse;

este insuficient interesul organismelor de evaluare a conformității acreditate în activități de standardizare națională și de elaborare a reglementărilor tehnice;

cumularea în cadrul unor instituții a funcțiilor de evaluare a conformității cu cele de supraveghere a pieței;

lipsa laboratoarelor pentru efectuarea încercărilor unor produse din domeniul reglementat;

lipsa unui mecanism eficient de recunoaștere a rezultatelor evaluărilor realizate de organisme acreditate sau notificate de organele UE;

lipsa serviciilor de consultanță și instruire continuă a experților în domeniul evaluării conformității și managementului calității;

majoritatea organismelor de evaluare a conformității nu dispun de resurse financiare suficiente pentru a-și extinde capacitățile de încercări și pentru a se dezvolta.

Opportunități:

armonizarea cadrului legislativ respectiv cu acquis-ul comunitar;

semnarea de către Guvernul Republicii Moldova a Protocolului de evaluare a conformității și acceptarea produselor industriale.

Riscuri:

implicarea insuficientă a autorităților de reglementare în elaborarea reglementărilor tehnice care ar stabili cerințe obligatorii pentru produse;

implicarea insuficientă a industriei în dezvoltarea infrastructurii calității și evaluarea conformității;

implicarea insuficientă a conducerii întreprinderilor în problemele de asigurare a conformității și management al calității;

lipsa disciplinei în cadrul unor organisme de certificare și laboratoare de încercări din Republica Moldova și existența unor conflicte de interese, care ar afecta nivelul credibilității și imparțialității;

promovarea de către autoritățile de reglementare a supraevaluărilor, cu costuri nejustificate, ale agenților economici;

nivelul scăzut al răspunderii juridice și financiare a organismelor de evaluare a conformității pentru rezultatele neconforme emise;

lipsa sau insuficiența resurselor financiare și umane, care ar permite întreprinderilor publice sau private să implementeze sisteme de management al calității;

tendința unor autorități de a dezvolta structuri paralele de acreditare/autorizare.

4.5. În domeniul supravegherii pieței și protecției consumatorilor

Puncte forte:

existența organelor cu funcții de control pe domenii;
existența documentelor normative ce conțin prevederi referitor la protecția sănătății, vieții și securității oamenilor;
existența cadrului normativ pentru efectuarea controlului în diferite domenii, specifică perioadei de tranziție de la aplicarea obligatorie a standardelor la reglementări tehnice obligatorii și aplicarea voluntară a standardelor;
elaborarea Legii privind protecția consumatorilor (în redacție nouă), care are la bază principiile ONU de protecție a consumatorilor;
desemnarea prin legislație a autorităților de protecție a consumatorilor.

Puncte vulnerabile:

cadrul legislativ privind supravegherea pieței este subdezvoltat;
cadrul legislativ privind responsabilitatea producătorului este subdezvoltat;
lipsa reglementărilor tehnice care ar genera o metodologie de control al respectării prevederilor documentelor normative de standardizare și nu ar permite controlul indicilor de identificare;
capacități insuficiente ale laboratoarelor existente;
lipsa laboratorului de referință la nivel național;
lipsa delimitărilor funcțiilor de control între organele abilitate cu funcții de control;
lipsa schimbului de informații referitor la produsele depistate pe piața de desfacere, periculoase pentru viață și sănătate;
insuficiența mecanismelor de supraveghere și control în vamă al produselor importate;
lipsa evidenței cazurilor de deces, îmbolnăviri și poluare a mediului în urma utilizării produselor și instalațiilor periculoase;
capacități reduse ale resurselor umane.

Riscuri:

efectuarea supravegherii pieței preponderent în sfera de circulație a mărfurilor și exercitarea controlului la producători doar în cazul depistării neconformităților - ceea ce va crea riscul plasării unor produse necorespunzătoare pe piață, prezentînd pericol pentru consumatori;
reglementarea excesivă (autoritățile avînd funcții de supraveghere și de elaborare a reglementărilor);
finanțarea insuficientă a activităților de supraveghere a pieței.

5. IMPACTUL POSIBIL AL SISTEMULUI MSTQ

Implementarea cu succes a sistemului MSTQ va avea un impact semnificativ asupra dezvoltării economice și industriale a Moldovei. Beneficiile și contribuțiile pot fi rezumate în trei categorii majore:

Industria

Standardizarea, metrologia, acreditarea, asigurarea conformității produselor și protecția proprietății intelectuale constituie elementele-cheie pentru o dezvoltare industrială durabilă. Pentru extinderea pieței de desfacere, calitatea, de asemenea, este esențială, or, factorul cel mai important pentru calitate sînt testarea și măsurarea, care trebuie efectuate în laboratoare acreditate. Organizațiile MSTQ vor oferi o infrastructură necesară care va contribui la dezvoltarea industrială.

Comerțul

Pentru articolele importate calitatea și conformitatea cu reglementările și standardele din Moldova sînt foarte importante. Prin urmare, în acest context, există două probleme: necesitatea existenței unor standarde corespunzătoare celor internaționale și implementarea standardelor respective prin intermediul testărilor, măsurărilor și inspecției. În această ordine de idei, rolul organizațiilor MSTQ este crucial, atît la elaborarea standardelor, cît și la implementarea lor prin testări, măsurări, inspecții, certificare și acreditare. În mod similar, pentru bunurile exportate se solicită un control strict al calității prin testări, măsurări, inspecție, certificare și acreditare. Organizațiile MSTQ vor fi la nivelul cerințelor industriei din Moldova prin oferirea unei infrastructuri solide pentru comerț.

Știința și tehnologia

Existența unui sistem modern de măsurări creează condiții pentru dezvoltarea științifică și tehnică a țării. Aceasta se explică prin faptul că multe testări și măsurări necesită tehnici și metode mai avansate, care pot fi susținute doar într-un

mediu științific și tehnologic adecvat. Institutul de Metrologie va putea să-și aducă contribuțiile necesare în această ordine de idei.

6. COSTURILE

La etapa actuală, efectuarea unei analize detaliate a costurilor este practic imposibilă. Planificarea costurilor reale poate fi făcută la etapa când fiecare organizație își va întocmi planul propriu de acțiuni.

Valoarea totală a implementării prezentei Concepții va constitui circa 84 milioane dolari SUA în 15 ani (calculul estimativ al experților Băncii Mondiale), pe când beneficiul economic va fi de 4 - 42 ori mai mare, în funcție de situația din economie, în special din industrie. Respectiv, aceste costuri vor fi acoperite din:

parteneriatul cu instituțiile financiare internaționale;

asigurarea unor alocații bugetare, aferente unor anumite activități, în baza actelor normative și legislative deja existente sau care se vor aproba pe parcursul implementării Concepției (detalierea mai concretă a acestor alocații va fi posibilă doar în cazul existenței planurilor individuale de activitate a instituțiilor relevante).

7. PARTENERI ÎN IMPLEMENTAREA CONCEPȚIEI

Implementarea prezentei Concepții (ulterior a Strategiei în domeniul MSTQ) necesită cu certitudine suportul și implicarea partenerilor (donatorilor) străini.

În acest sens, a fost conceput proiectul Băncii Mondiale de sporire a competitivității, avînd drept obiectiv final armonizarea sistemului MSTQ al Republicii Moldova cu cel din țările Comunității Europene.

Acest obiectiv va fi atins prin participarea Guvernului:

(i) la revizuirea și perfecționarea regulamentelor relevante ale MSTQ și implementarea reformei reorganizării instituționale;

(ii) la consolidarea capacității în domeniul metrologiei și testării prin modernizarea laboratoarelor-cheie din cadrul Institutului Național de Standardizare și Metrologie și extinderea capacității lor instituționale în scopul efectuării măsurărilor și calibrărilor, precum și al testărilor pentru agenții economici;

(iii) la actualizarea sistemului de standardizare prin traducerea și adaptarea celor mai frecvente standarde, consolidarea capacității instituționale a Institutului Național de Standardizare și Metrologie în acest sector și revizuirea regulamentelor relevante în conformitate cu practicile internaționale;

(iv) la consolidarea capacității de acreditare și certificare a Centrului de Acreditare;

(v) la perfecționarea sistemului de asigurare a calității și a conformității prin consolidarea funcțiilor Consiliului de Evaluare a Conformității și a transferului de know-how de la UE.

Proiectul sus-numit al Băncii Mondiale va finanța procurarea echipamentului (de laborator și tehnologii informaționale), asistența tehnică și instruirea personalului din cadrul Institutului Național de Standardizare și Metrologie și va selecta laboratoarele de testare, desemnate de Consiliul de Acreditare și Consiliul de Evaluare a Conformității și alte instituții de evaluare a conformității, definindu-le la o etapă mai tardivă.

Personalul va beneficia de instruire specializată cu privire la folosirea noului echipament și la programe, efectuarea de teste, evaluări, implementarea ISO 9001:2000 și alte activități.

Beneficiari nemijlociți ai implementării prezentei Concepții vor fi Serviciul Standardizare și Metrologie, Institutul de Standardizare și Metrologie, Centrul de acreditare și instituțiile selectate de evaluare a conformității produselor.

Anexa nr.2
la Hotărîrea Guvernului nr. 859
din 31 iulie 2006

**PLANUL DE ACȚIUNI
concrete pentru implementarea Concepției infrastructurii
calității în Republica Moldova
Perioada 2006-2010**